

ιδέας βρίθουν τὰ ἔργα του. Δι' αὐτὸν ἡ ἐπιστήμη δὲν εἶναι παρὰ ἀστάθῃ πειράματα χρησιμεύοντα μόνον διὰ νὰ μᾶς δείξουν πόσον ἀγνοοῦμεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὅποια μᾶς ἐνδιαφέρουν καὶ πρέπει νὰ γνωρίζωμεν. Ἡ τέχνη δὲν εἶναι παρὰ μία μίμησις ματαία καὶ μία ἀνωφελὴς ἀντιγραφή. Ἡ κοινωνία καὶ οἱ νόμοι δὲν κάμνουν ἄλλο παρὰ νὰ διακινῶν καὶ νὰ καθιστώνουν τὰ μιστὰ ἔθιμα καὶ τὰς ἐγκληματικὰς προλήψεις. Ἡ θρησκεία εἶναι μία ὑποκρισία, μία ἀπάτη.

Καθὼς διαφίνεται ἐκ τῶν ἔργων του ἀποστρέφεται τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἀκολουθοῦν τὸν πολιτισμὸν. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου εἶναι δι' αὐτὸν ὄντα μιστὰ. Τοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς φοιτητάς, τοὺς ἐπιστήμονας τοὺς θεωρεῖ ἕνα κόσμον γελοῖον καὶ ἄσχημον. Ἀγαπᾷ καὶ προτιμᾷ τοὺς ταπεινοὺς, τοὺς ἀπλοῦς, τοὺς ἀγραμμάτους, ἐκείνους ποὺ ὁμοιάζουν περισσότερον μὲ τὸ κτῆνος καὶ ὀλιγώτερον μὲ τὸ ὑπέρροχον ὄν, ποὺ ἔχουν ρωμαλέα καὶ ὑγιᾶ τὰ σώματα καὶ ἀκαλλιέργητον τὸν νοῦν, ποὺ γυμνάζουν τὰ νεῦρα τῶν καὶ ἀπολαύουν τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ποὺ ἀκολουθοῦν μόνον τὰς ὁρμὰς τοῦ ἐνστικτοῦ.

Ἔρωσ διὰ τὸν Μωπασσάν θὰ εἰπῇ σαρκικὴ ἐπιθυμία καὶ ἀπόλαυσις τῶν αἰσθήσεων. Τίποτε ὑψηλότερον, τίποτε ἰδανικώτερον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ιδέα τοῦ θανάτου ὑπάρχει πανταχοῦ εἰς τὸ ἔργον του, ὡς ἂν μία ἀπροσδόκητος συνάντησις, ὡς ἂν μία ἀναπόφευκτος καταστροφή, καὶ ἡ ιδέα αὕτη δηλητηριάζει κάθε χαρὰν, κάθε εὐχαρίστησιν, κάθε ἀπόλαυσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Τὰ μυθιστορήματά του δὲν διακρίνονται διὰ τὴν πλοκὴν. Εἶναι μᾶλλον διηγῆματα ἐκτεταμένα ἢ σειρά πολλῶν διηγήσεων αἰτίνες ἐκτυλίσσονται μὲ ταχύτητα, ὡς ἂν εἰκόνες εἰς τὸ καλειδοσκοπίον.

Εἰς τὰ σύντομα διηγῆματα, εἰς τὰς τρυφίας σκηνάς, ὁ Μωπασσάν εἶναι ὑπέρτερος. Εἶναι ἕνας δημιουργὸς μικρῶν ἀναγλύφων, ὡραίων προτομῶν, θαυμαστῆς ἀρμονίας καὶ ἐξόχου τελειότητος.

Μ. Σ.

Η ΔΙΑΘΗΚΗ

Ο ἐγγώριζα αὐτὸ τὸ μεγάλο παιδί ποῦ ὠνομάζετο Ρενέ Μπουρνεβάλ. Ἦταν ἕνα πρόσχαρο παιδί, ἂν καὶ ὀλίγο μελαγχολικόν, ἐφαίνετο ὡς ἕνας μεγάλος φιλόσοφος, ἦτο εἴρων καὶ δὺσπιστος καὶ εἶχε τὴν ἰδιαιτέραν ικανότητα νὰ ἐξαρθρῶν μὲ μίαν πικρὰν λέξιν τὰς κοσμικὰς ὑποκρισίας. Συχνὰ μοῦ ἔλεγε : «Δὲν ὑπάρχουν ἀπολύτως τίμιοι ἄνθρωποι, ἢ τοῦλάχιστον εἶναι τίμιοι σχετικῶς μὲ μόνον τοὺς βατράχους».

Εἶχε δύο ἀδελφοὺς ὀνομαζομένους Δεκουρσέλ,

ποῦ δὲν τοὺς ἔβλεπε ποτὲ καὶ ποῦ τοὺς ἐθάρρουν ἑτεροθαλεῖς ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ ὀνόματός των. Ἐγγώριζα ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν οἰογένειαν εἶχε συμβῇ μία παράδοξος ἱστορία.

Μοῦ ἄρεσαν οἱ τρόποι τοῦ Ρενέ καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγον συνεθέθημεν διὰ φιλίας. Ἐνα βράδυ ἐξεπινούσαμεν οἱ δύο εἰς τὸ σπίτι του. Ἐξαφνα μοῦ ἦλθε ἡ ἱδέα νὰ τὸν ἐρωτήσω ἂν ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν πρῶτον ἢ ἀπὸ τὸν δεῦτερον γάμον τῆς μητρός του. Καὶ τὸν ἐρώτησα. Ἐκεῖνος ἐκίτρινισε λίγο, ὕστερα ἐκοκκίνησε καὶ μοῦ εἶπε μ' ἕνα πικρὸ χαμόγελο : «Θὰ σοῦ πῶ κάποια περίεργα πράγματα περὶ τῆς καταγωγῆς μου. Ξέρω πῶς εἶσαι νότημων ἄνθρωπος καὶ δὲν φοβοῦμαι νὰ παθῇ τίποτε ἡ φιλία μας ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐξομολόγησί μου. Ἡ μητέρα μου Δεκουρσέλ ἦτο μία μικρὴ καὶ δειλὴ γυναικούλα, ποῦ τὴν ἐπῆρεν ὁ ἄνδρας της μόνο γιὰ τὴν περιουσίαν της. Ὅλη ἡ ζωὴ της ἐπέρασε σὰν ἕνα μαρτύριον. Ἦτο μία δειλὴ ψυχὴ, μία ψυχὴ εὐγενικὴ καὶ φοβισμένη ποῦ τὴν ἐκακομεταχειρίσθη μὲ βαναυσότητα ἐκεῖνος ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι πατέρας μου, ἕνας κακὸς τρόπος εὐπατρίδης ποῦ ἕνα χρόνον ὕστερ' ἀπὸ τὸ γάμον τοὺς ἐξοῦσε μὲ μίαν ὑπηρέτριάν του καὶ εἶχε γιὰ ἐρωμένες τὰς γυναῖκες καὶ τὰς θυγατέρας τῶν ἀγρομισθωτῶν του. Μ' ὅλα αὐτὰ ἔκαμε δύο παιδιὰ μὲ τὴν γυναῖκα του. Ἐγὼ ἐγεννήθηκα ὕστερα. Ἡ καίμενη ἡ μητέρα μου δὲν ἔλεγε τίποτε, ἐξοῦσε μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι τὸ θορυβῶδες ὅπως ἐκεῖνα τὰ ποντικᾶκια ποῦ τρυπάνουν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ ἐπιπλα. Λακνθάνουσα, ἐξαφανιζομένη, ἐκύτταζε τοὺς ἀνθρώπους μὲ μάτια ἀνήσυχτα καὶ φωτεινά, μὲ μάτια ἀεικίνητα μικροῦ ὄντος τρομασμένου. Ἦτο ὡραία, κατὰξάνθη σὰν νὰ εἶχαν ξεθωριάσει τὰ μαλλιά της ἀπὸ τοὺς ἀκατάπαυστους φόβους της. Ἐνας ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ Δεκουρσέλ, ποῦ ἤρχοντο συχνὰ στὸν πύργον, ἦτο ἕνας ἀπόστρατος ἀξιωματικὸς τοῦ ἱππικοῦ χῆρος, ἐπιφοβὸς ἄνθρωπος, ἐρωτικὸς καὶ βίαιος, ἱκανὸς νὰ πάρῃ τὰς δραστηριωτέρας ἀποφάσεις, ὁ Μπουρνεβάλ τοῦ ὁποίου φέρω τ' ὄνομα. Ἦτο ἕνας ἀδύνατος ἀνδρούλακας μὲ μεγάλα μαῦρα μουστάκια. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐσκέπτετο σὰν τοὺς ἄλλους. Ἡ προμάμμη του ἦτο φιληνάδα τοῦ Ζὰν Ζὰκ Ρουσσώ καὶ ἐψιθυρίζετο ὅτι κατὶ εἶχε κληρονομήσει ἀπὸ τὰς σχέσεις ἐκεῖνας τῆς προμάμμης του. Διεπνέετο ἀπὸ τὰς ιδέας τῆς «Κοινωνικῆς συνθήκης», τῆς «Νέας Ἐλοῖζας» καὶ ὅλων ἐκείνων τῶν φιλοσοφικῶν βιβλίων ποῦ παρεσκεύασαν πρὸ τόσου καιροῦ τὴν μέλουναν ἀνατροπὴν τῶν ἀρχαῖκων ἠθῶν καὶ ἐθίμων μας, τῶν προκατακλυσμιαίων νόμων μας, τῆς βλακώδους ἠθικῆς μας. Ἦγαπήθησαν ἀμοιβαίως μὲ τὴν μητέρα μου καὶ ἡ σχέσις αὐτὴ ἔμεινε τόσον ἀπόκρυφη, ποῦ κανεὶς δὲν τὴν ὑπαπτεύθη. Τὰ δύο ἀδελφία μου ἐφέροντο σκληρῶς

πρὸς αὐτὴν ὅπως καὶ ὁ πατέρας των. Ἐγὼ ἤμουν ὁ μόνος ποῦ τὴν ἀγάπησα σὰν παιδί της καὶ ποῦ μ' ἀγάπησε ἀληθινά. Ὑστερ' ἀπὸ λίγα χρόνια ἐπέθανε. Ἐγὼ ἤμουν τότε δεκαεπτῶ ἐτῶν. Ἡ μητέρα μου, χάρις εἰς τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν εἰλικρινεῖαν ἐνὸς γέροντος συμβολαιογράφου, εἶχε διατηρήσει τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ διαθήκην. Ὁ νόμιμος σύζυγός της εἶχε λάβει δικαστικὴν ἀπόφασιν, ἡ ὁποία διέταξε τὸν χωρισμὸν τῶν περιουσιῶν πρὸς ὄφελος τῆς μητρός μου. Εἰδοποιήθημεν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συμβολαιογράφου καὶ προσεκλήθημεν νὰ παρευρεθῶμεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης. Ἦτο μία ἀλλόκοτος σκηνή, καταπληκτικὴ καὶ μεγαλοπρεπής, τὴν ὁποίαν ἐπέφερον ἡ μετὰ θάνατον ἐξέγερσις τῆς νεκρᾶς αὐτῆς, μία κραυγὴ ἐλευθερίας, μία ἀπάντησις ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν τάφον τῆς δειλῆς αὐτῆς μάρτυρος ποῦ εἶχε συντριβῇ, ἐνόσω ἐζῆ, ἀπὸ τὰ ἦθη μας καὶ ἡ ὁποία μέσα ἀπὸ τὸ κλεισμένον φέρετρόν της ἐστελλε πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν μίαν ἀπεγνωσμένην ἐκκλησίαν. Ἐκεῖνος ποῦ ἐνομιζέτο πατέρας μου, ἓνας ἄνθρωπος αἰματώδης σὰν γασάπη· καὶ τὰ ἀδελφία μου, δύο δυνατὰ παιδιὰ, ἐπερίμεναν ἐνυπόμονα. Ὁ Μπουρνεβάλ, προσκληθεὶς καὶ αὐτός, ἐκάθητο σφιγμένους μέσα εἰς τὴν ρεδεγκότα του κατακίτρινος κ' ἐδάγκανε τὸ μουστάκι του σὰν νὰ ἐγνώριζε τί ἐπρόκειτο νὰ γίνη! Ὁ γέρον συμβολαιογράφος ἐκλείδωσε τὴν θύραν, ἔσχισε τὸν φάκελλον, σφραγισμένον μὲ μαῦρο βουλοκέρι, καὶ ἄρχισε μὲ μεταλλικὴν φωνὴν τὴν ἀνάγνωσιν...

Ἡ καϊμένη ἡ μητέρα μου ἐξητοῦσε συγγνώμην ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἀπὸ ἐμὲ διὰ τὴν πράξιν τὴν ὁποίαν ἔκαμε. «Ἵπέφερα καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν, ἔλεγεν ἡ διαθήκη, ὑπανδρεύθην διὰ τὴν προίκα μου, ὕστερα περιεφρονήθην, παρεγνωρίσθην, κατεπιέσθην, ἠπατήθην διαρκῶς ἀπὸ τὸν σύζυγόν μου. Τὸν συγχωρῶ ἀλλὰ δὲν τοῦ ὀφείλω τίποτε. Τὰ δύο μεγαλύτερα παιδιὰ μου δὲν μὲ ἠγάπησαν, ἐγὼ ἔκαμα δι' αὐτὰ ὅ,τι ἐπρεπε νὰ κάμω, δὲν τοὺς ὀφείλω πλέον τίποτε διότι οἱ δεσμοὶ τοῦ αἵματος δὲν ὑφίστανται χωρὶς διαρκῆ ἱερὰν καθημερινὴν ἀγάπην· ἄστοργον παιδί εἶναι ἔνοχος. Πάντοτε ἔτρεμα ἀπέ- ναντι τῶν ἀπανθρώπων συνηθειῶν των καὶ τῶν ἀτίμων των προλήψεων, ἀπέναντι ὅμως τοῦ Θεοῦ δὲν φοβοῦμαι τίποτε. Ἀφίνω ὅλην μου τὴν περιουσίαν εἰς τὸν ἐραστήν μου Μπουρνεβάλ καὶ εἰς τὸν υἱόν μας Ρενέ. Καὶ ἐνώπιον τοῦ ὑπερτάτου δικαστοῦ δηλῶ ὅτι θὰ κατηρώμην καὶ τὸν Θεὸν καὶ τὴν ζωὴν ἐὰν δὲν συνήντων τὴν βαθεῖαν ἀφοσίωσιν τοῦ ἐραστοῦ μου, ἂν δὲν ἐνόουν μέσα εἰς τὴν ἀγκάλην του ὅτι ὁ δημιουργὸς ἐπλάσε τὰ ὄντα διὰ ν' ἀγαπῶνται. Οἱ δύο ἄλλοι υἱοὶ μου ἔχουν πατέρα τὸν Δεκουρσέλ. Παρακαλῶ τὸν Κύριον τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν τυχῶν αὐτῶν νὰ θέσῃ ὑπεράνω τῶν κοινωνικῶν

προλήψεων τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν, νὰ τοὺς κάμῃ ν' ἀγαπῶνται μέχρι θανάτου καὶ ν' ἀγαποῦν κ' ἐμὲ τὴν πτωχὴν εἰς τὸν τάφον μου. Αὕτῃ εἶναι ἡ τελευταία θέλησίς μου».

Ὁ Δεκουρσέλ ἐσηκώθη τότε κ' ἐφώνησε: Αὕτῃ εἶναι διαθήκη μιᾶς τρελλῆς. Τότε ὁ Μπουρνεβάλ ἔκαμε ἐν βῆμα καὶ ἐδήλωσε μὲ κοπτεράν φωνὴν ὅτι τὸ ἔγγραφον περιέχει πᾶσαν ἀλήθειαν καὶ δύναται νὰ τὸ ἀποδείξῃ δι' ἐπιστολῶν τῆς νεκρᾶς τὰς ὁποίας ἔχει. Τότε ὁ Δεκουρσέλ ἐπροχώρησε πρὸς αὐτόν καὶ τοῦ εἶπε: «Εἶσαι ἓνας παλινάνθρωπος». Ἐγὼ ὑπέθεσα ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἔλθουν εἰς χεῖρας. Ἐστάθησαν ἐκεῖ, ὕψηλοί καὶ οἱ δύο, ὁ ἓνας παχύς, ὁ ἄλλος ἀδύνατος, φριμάσσοντες. Ὁ πατήρ μου ἀπήντησεν ἀτάραχος: Θὰ συναντηθῶμεν εἰς ἄλλο μέρος. Θὰ σὲ ἐρράπιζα πρὸ πολλοῦ, ἂν δὲν ἐφειδόμεν τῆς ἡσυχίας τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης γυναικὸς τὴν ὁποίαν ἐτυραννήσατε τόσον πολὺ. Ἐπειτα ἐστράφη πρὸς ἐμέ. «Εἶσαι υἱός μου, μοῦ εἶπε, θέλεις νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς;» Τοῦ ἐσφίξα τὸ χέρι χωρὶς ν' ἀπαντήσω καὶ ἐξήλθουν μαζί. Ὑστερ' ἀπὸ δύο ἡμέρας ὁ Μπουρνεβάλ ἐφόνευσε εἰς μενομαχίαν τὸν Δεκουρσέλ. Οἱ ἀδελφοὶ μου φοβούμενοι τὸ σκάνδαλον ἐσιώπησαν καὶ ἐγὼ χαριζόμενος πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐδῶρσα τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας ποῦ μοῦ ἄφησεν ἡ μητέρα μου. Ἐλαβὰ τὸ ὄνομα τοῦ φυσικοῦ πατρός μου, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε πρὸ πέντε ἐτῶν καὶ παρήτησα ἐκεῖνο ποῦ μοῦ ἐδίδεν ὁ νόμος».

QUY DE MAUPASSANT

(Μετέφρασε Μ. ΣΙΓΟΥΡΟΣ)

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

*Ἡ ναυμαχία τῆς Ναυπάκτου
ἐν τῇ Ἑνετικῇ καλλιτεχνίᾳ.*

ΜΕΓΑΛΗ αὕτη ναυμαχία, ἡ γενομένη τῷ 1571 ἐν Ἑλληνικῇ θάλασσῃ, ἐνέπνευσε καὶ καλλιτεχνικὰ ἀριστουργήματα.

Ἄμα ἐγνώσθη ἐν Ἑνετίᾳ ὁ θρίαμβος τῶν χριστιανῶν πάντες ἐκ χαρᾶς φρενήρεις ἐφώναζον: Νίκη, Νίκη. Δοξολογίαι, λιτανεῖαι ἐγένοντο εἰς τὸ ἐνετικὸν κράτος, μάλιστα ἡ Γερουσία ἐθέσπισεν ἵνα ἡ ἡμέρα τῆς μεγάλης νίκης, ἡ ἐβδόμη Ὀκτωβρίου,